

Hem>Rättsliga åtgärder>EU:s och medlemsländernas rättssystem>Nationella specialdomstolar Nationella specialdomstolar

Spanien

I artikel 117 i 1978 års spanska konstitution anges det att domstolarnas organisation och verksamhet bygger på principen om ett enhetligt domstolsväsende.

De allmänna domstolarna i Spanien handlägger fyra huvudtyper av mål: tvistemål, brottmål, förvaltningsmål och social- eller arbetsrättsliga mål.

Utöver de fyra huvudtyper av mål som omfattas av de allmänna domstolarnas behörighet erkänns även militärmål som en särskild måltyp i det spanska rättssystemet, och ingår i det spanska domstolsväsendet (*Poder Judicial del Estado*). De särskilda militärdomstolar som enligt lag har inrättats har ensamrätt att pröva dessa mål.

Behörighetskonflikter mellan domstolar med ansvar för något av de områden som omfattas av den allmänna behörigheten handläggs av en särskild avdelning vid högsta domstolen (*Tribunal Supremo*) – avdelningen för behörighetskonflikter (*Sala de Conflictos de Jurisdicción*) – som består av högsta domstolens chefsdomare, två domare från den avdelning av högsta domstolen som ansvarar för det område som berörs av konflikten och två domare från avdelningen för militärfrågor (*Sala de lo Militar*). Alla dessa domare utses av domstolarnas allmänna råd (*Consejo General del Poder Judicial*).

Inom sitt allmänna behörighetsområde kan vissa domstolar specialisera sig på en viss typ av mål. Det finns t.ex. specialdomstolar för våld mot kvinnor, handelsdomstolar, domstolar med specialuppgifter i samband med avkunnande av dom och ungdomsdomstolar.

I lagen om domstolsväsendet (*Ley Orgánica del Poder Judicial – LOPJ*) föreskrivs följande specialdomstolar:

HANDELSDOMSTOLAR

Handelsdomstolarna (*Juzgados de lo Mercantil*) är en form av specialdomstolar som har funnits sedan den 1 september 2004. De räknas som tvistemålsdomstolar.

TERRITORIELL BEHÖRIGHET

Normalt finns en eller flera handelsdomstolar i varje provins. Deras behörighet omfattar hela provinsen, och de har sitt säte i provinshuvudstaden.

Handelsdomstolar får även inrättas på andra orter än i provinshuvudstäderna om detta är påkallat med hänsyn till befolkningsstrukturen, förekomsten av industriella centrum och handelscentrum och befintlig näringsverksamhet. I så fall ska domstolens territoriella behörighet anges i varje enskilt fall.

Det får inrättas handelsdomstolar med territoriell behörighet som sträcker sig över två eller flera provinser inom samma autonoma region.

MATERIELL BEHÖRIGHET

Handelsdomstolarna prövar tvister i samband med **insolvens**, i enlighet med bestämmelserna i konkurslagstiftningen.

Handelsdomstolarna prövar även tvister om bland annat illojal konkurrens, industriella rättigheter, immateriella rättigheter och reklam, samt tvister med anknytning till lagstiftningen om rörelseidkande bolag och kooperativ.

Handelsdomstolarna får **erkänna och verkställa utländska domar och andra domstolsavgöranden och skiljedomar** som faller inom ramen för deras behörighetsområde, om denna behörighet inte tillkommer andra domstolar enligt internationella fördrag eller andra bestämmelser.

ÖVERKLAGANDEN

Avgöranden som har meddelats av handelsdomstolar i första instans får överklagas till provinsdomstolen i de fall som föreskrivs i lag. Detta gäller dock inte avgöranden som har meddelats i konkursmål som rör arbetsrättsliga frågor. Dessa ska prövas av den eller de avdelningar vid provinsdomstolarna som särskilt har specialiserat sig på detta, i enlighet med bestämmelserna i lagen om domstolsväsendet.

Andra överklaganden kan inges i de fall som anges i lagen om domstolsväsendet.

DOMSTOLAR FÖR GEMENSKAPSVARUMÄRKEN

Handelsdomstolarna i Alicante fungerar som domstolar för gemenskapsvarumärken (*Juzgados de Marca Comunitaria*). De har ensamrätt att pröva alla tvister som rör rådets förordning (EG) nr 40/94 av den 20 december 1993 om gemenskapsvarumärken och rådets förordning (EG) nr 6/2002 av den 12 december 2001 om gemenskapsformgivning.

Deras territoriella behörighet omfattar då hela Spanien, och det är endast då de benämns domstolar för gemenskapsvarumärken.

De räknas som tvistemålsdomstolar.

Den eller de avdelningar vid provinsdomstolen i Alicante som specialiserar sig på detta område har dessutom i andra instans ensamrätt att pröva sådana överklaganden som avses i artikel 101 i rådets förordning (EG) nr 40/94 av den 20 december 1993 om gemenskapsvarumärken och rådets förordning (EG) nr 6/2002 av den 12 december 2001 om gemenskapsformgivning. Deras territoriella behörighet omfattar då hela Spanien, och det är endast då de benämns domstolar för gemenskapsvarumärken.

KRIMINALVÅRDSDOMSTOLAR

Kriminalvårdsdomstolar (*Juzgados de Vigilancia Penitenciaria*) utför de funktioner som anges i den allmänna kriminalvårdslagen (*Ley General Penitenciaria*) beträffande verkställande av fängelsestraff och tvångsmedel, domstolsprövning av kriminalvårdens disciplinära befogenheter, skydd för de rättigheter och förmåner som tillkommer de personer som är intagna på kriminalvårdsanstalter samt övriga områden som föreskrivs i lag. De räknas som brottmålsdomstolar.

TERRITORIELL BEHÖRIGHET

Inom ramen för det straffrättsliga systemet har varje provins en eller flera särskilda kriminalvårdsdomstolar.

I Madrid finns en eller flera centrala kriminalvårdsdomstolar. Deras behörighet omfattar hela Spanien.

MATERIELL BEHÖRIGHET

Kriminalvårdsdomstolar utför de funktioner som anges i den allmänna kriminalvårdslagen beträffande verkställande av fängelsestraff och tvångsmedel, domstolsprövning av kriminalvårdens disciplinära befogenheter, skydd för de rättigheter och förmåner som tillkommer de personer som är intagna på kriminalvårdsanstalter samt övriga områden som föreskrivs i lag.

ÖVERKLAGANDEN

Provinsdomstolarna prövar i de fall som föreskrivs i lag överklaganden av avgöranden som meddelats av kriminalvårdsdomstolar i provinsen.

Andra överklaganden kan inges i de fall som anges i lagen om domstolsväsendet.

UNGDOMSDOMSTOLAR

TERRITORIELL BEHÖRIGHET

Varje provins har minst en ungdomsdomstol (*Juzgado de Menores*). De har sitt säte i provinshuvudstaden, och deras behörighet omfattar hela provinsen.

Madrid har en central ungdomsdomstol vars behörighet omfattar hela Spanien. Den prövar de mål som den tilldelas enligt lagstiftningen om underårigas straffansvar.

MATERIELL BEHÖRIGHET

Ungdomsdomstolarna är behöriga att pröva brott som har begåtts av personer i åldrarna 14–18 år.

Ungdomsdomstolarna utför de arbetsuppgifter som föreskrivs i lagstiftningen beträffande underåriga som har begått brottsliga gärningar samt de arbetsuppgifter i samband med underåriga som dessa domstolar har tilldelats i lag.

ÖVERKLAGANDEN

Provinsdomstolarna prövar i de fall som föreskrivs i lag överklaganden av avgöranden som meddelats av ungdomsdomstolar i provinsen.

Andra överklaganden kan inges i de fall som anges i lagen om domstolsväsendet.

KVINNOVÅLDSDOMSTOLAR

TERRITORIELL BEHÖRIGHET

Varje distrikt har åtminstone en domstol som prövar mål om våld mot kvinnor (*Juzgado de Violencia sobre la Mujer*). De har sitt säte i distriktshuvudstaden, och deras behörighet omfattar hela provinsen. De namnges efter den kommun där de har sitt säte.

På förslag av domstolarnas allmänna råd, och i förekommande fall efter en rapport från regeringen i den autonoma regionen (i de fall där behörigheten har decentraliserats till den autonoma regionen), kan regeringen genom kunglig förordning utsträcka behörigheten för de specialdomstolar som prövar mål om våld mot kvinnor till två eller flera distrikt inom samma provins.

Domstolarnas allmänna råd kan, efter en rapport från den ledande avdelningen (*Salas de Gobierno*), i de domkretsar där så krävs och beroende på arbetsbelastningen tillåta att mål som handläggs av dessa domstolar i förekommande fall prövas av en förstainstans- och förundersökningsdomstol (*Juzgado de Primera Instancia e Instrucción*) eller en lokal brottmålsdomstol (*Juzgado de Instrucción*).

I de domkretsar där det bara finns en förstainstans- och förundersökningsdomstol ska denna domstol pröva de mål som omfattas av kvinnovåldsdомstolarnas behörighet.

De räknas som brottmålsdomstolar.

MATERIELL BEHÖRIGHET

På det straffrättsliga området får kvinnovåldsdомstolarna, i enlighet med de förfaranden och rättsmedel som föreskrivs i straffprocesslagen (*Ley de Enjuiciamiento Criminal*) bland annat handlägga följande typer av ärenden:

Förundersökningar avseende brott enligt de kapitel i strafflagen (*Código Penal*) som rör mord, abort, misshandel, misshandel av foster, frihetsbrott, brott mot den personliga integriteten, sexualbrott och andra brott som förövats genom våld eller hot om våld och som riktats mot gärningsmannens nuvarande eller tidigare hustru eller mot en kvinna som denne har eller har haft ett motsvarande förhållande med, även om de inte har levt tillsammans, samt förundersökningar avseende brott mot egna eller hustruns eller sambons barn, eller mot barn eller omyndiga personer med funktionsnedsättning som gärningsmannen lever tillsammans med eller som i praktiken står under hustruns eller sambons myndighet, skydd, förmyndarskap, vård eller tillsyn, inklusive om det samtidigt har utövats könsrelaterat våld.

Förundersökningar avseende brott mot familjerättigheter och familjeskyldigheter, om den som brottet riktar sig mot tillhör någon av de kategorier som anges i föregående punkt.

Beslut om skydd av brottsoffer, med förbehåll för den behörighet som tillkommer jourdomstolen (*Juez de Guardia*).

Prövning och avgörande av mål som rör mindre förseelser som enligt lag omfattas av kvinnovåldsdомstolarnas behörighet, om brottsoffret är en av de personer som avses i punkten ovan.

Utfärdande och verkställighet av de ömsesidiga instrument som rör brottmålsdomar inom EU som omfattas av dessa domstolars behörighet.

Brottsutredningar till följd av de överträdelser som anges och bestraffas i artikel 468 i strafflagen när den person som har lidit skada på grund av att det brott vars straff, interimistiska åtgärd eller säkerhetsåtgärd inte har iakttagits är den personens nuvarande eller tidigare hustru, eller en kvinna som gärningsmannen har eller har haft ett motsvarande förhållande med, även om de inte har levt tillsammans, samt förundersökningar avseende brott mot egna eller hustruns eller sambons barn, eller mot barn eller personer med enligt lag erkänd funktionsnedsättning som lever tillsammans med gärningsmannen eller som står under hustruns eller sambons myndighet, skydd, förmyndarskap eller vård.

På det straffrättsliga området får kvinnovåldsdомstolarna, i enlighet med de förfaranden och rättsmedel som föreskrivs i straffprocesslagen (*Ley de Enjuiciamiento Civil*) bland annat handlägga följande typer av ärenden:

Mål om föräldraskap, moderskap och faderskap.

Mål om annullering av äktenskap, hemskillnad och äktenskapsskillnad.

Mål om förhållandet mellan far och barn.

Mål avsedda att anta eller ändra åtgärder som rör familjeärenden.

Mål som uteslutande rör vårdnad om barn eller utbetalning av underhållsbidrag till barn som en part krävt av den andra parten.

Mål om behov av samtycke vid adoption.

Mål om överklagande av förvaltningsbeslut beträffande skydd av minderåriga.

Kvinnovåldsdомstolarna har exklusiv behörighet på det civilrättsliga området när följande villkor är uppfyllda:

Twistemålet rör något av de områden som anges i föregående avsnitt.

Någon av parterna i tvistemålet har utsatts för könsrelaterat våld.

Någon av parterna i tvistemålet har medverkat i utövandet av det könsrelaterade våldet som gärningsman, anstiftare eller medhjälpare.

En brottmålstalan har väckts vid kvinnovåldsdомstolen beträffande ett brott eller en mindre förseelse till följd av våld mot kvinnor, eller ett besöksförbud har meddelats avseende en person som har utsatts för könsrelaterat våld.

Om domstolen finner att det av de handlingar som har kommit till domstolens kännedom inte är uppenbart att det rör sig om könsrelaterat våld får domstolen avvisa talan och hänskjuta den till behörig domstol.

Medling är inte tillåtet i något av dessa fall.

ÖVERKLAGANDEN

Provinsdomstolen får i de fall som föreskrivs i lag pröva överklaganden av avgöranden som har meddelats av kvinnovåldsdомstolarna i provinsen.

Andra överklaganden kan inges i de fall som anges i lagen om domstolsväsendet.

SÄRSKILDA ORGAN SOM HAR INRÄTTATS GENOM BESLUT AV DOMSTOLARNAS ALLMÄNNA RÅD

Att det finns specialdomstolar i Spanien strider inte mot principen om ett enhetligt domstolsväsende, eftersom de utgör en del av de allmänna domstolar som handlägger de fem typerna av mål. Specialdomstolar kan inte enbart inrättas med stöd av lagen om domstolsväsendet, som t.ex. handelsdomstolar, ungdomsdomstolar och kvinnovåldsdомstolar, utan även av domstolarnas allmänna råd i enlighet med artikel 98 i ovannämnda lag, t.ex. familjedомstolar (*Juzgados de Familia*), utmåtningsdomstolar (*Juzgados de Ejecución Hipotecaria*) och utsökningsdomstolar (*Juzgados de Ejecutorias*).

Andra specialdomstolar

I artikel 117 i avdelning VI (om domstolsväsendet) i 1978 års spanska konstitution anges att domstolarnas organisation och verksamhet bygger på principen om ett enhetligt domstolsväsende.

Denna princip tar sig uttryck i att det bara finns ett enda domstolsväsende med en enda domarkår som utgör de allmänna domstolarna.

Enligt den spanska konstitutionen utgår rättvisan från folket och rättskipningen handhas å Konungens vägnar av oberoende domare med en fast ämbetsperiod som kan hållas till svars för sina handlingar och endast är underkastade lagens föreskrifter.

Domare kan endast entledigas, stängas av, förflyttas eller pensioneras på de grunder och med beaktande av det skydd som föreskrivs i lag.

Endast de domstolar som inrättats enligt lag får utöva dömande makt. Detta gäller både meddelande av och verkställighet av dom. Utövandet av den dömande makten ska ske i enlighet med de behörighetsregler och processuella regler som föreskrivs i lag.

Domstolar får inte utöva några andra befogenheter än ovanstående befogenheter och de befogenheter som de uttryckligen har tilldelats i lag för att säkerställa en viss rättighet.

I olika avdelningar i konstitutionen föreskrivs att två konstitutionella domstolar ska inrättas utanför domstolsväsendet. Dessa organ är helt självständiga och opartiska organ och är endast underkastade lagens föreskrifter.

Det rör sig om konstitutionsdomstolen (*Tribunal Constitucional*) och revisionsdomstolen (*Tribunal de Cuentas*).

KONSTITUTIONSDOMSTOLEN

Den spanska konstitutionsdomstolen tillhör inte det allmänna domstolsväsendet.

Konstitutionsdomstolen är den högsta uttolkaren av konstitutionen. Den är oberoende och endast underkastad konstitutionen och motsvarande lag.

Den har unik behörighet, och dess behörighet omfattar hela landet.

SAMMANSÄTTNING

Konstitutionsdomstolen består av tolv domare som utnämns av Konungen. Av dessa utnämns fyra på förslag av deputeradekammaren (*Congreso de los Diputados*), med tre femtedels majoritet bland dess ledamöter, fyra på förslag av senaten (*Senado*), två på förslag av regeringen och två på förslag av domstolarnas allmänna råd. De utser sin ordförande och en vice ordförande.

MATERIELL BEHÖRIGHET

Konstitutionsdomstolen får döma i de fall och på det vis som lagen föreskriver. Behörigheten omfattar

talán om författningsstridighet beträffande lagar, föreskrifter och författningar med ställning som lag,

talán om kränkning av sådana allmänna rättigheter och friheter som föreskrivs i artikel 53.2 i konstitutionen,

konstitutionella behörighetstvister mellan staten och de autonoma regionerna eller mellan autonoma regioner,

tvister mellan statens konstitutionella organ,

prövning av om internationella överenskommelser är förenliga med konstitutionen.

Mer information finns på: [Konstitutionsdomstolen](#)

REVISIONSDOMSTOLEN

Revisionsdomstolen är det högsta kontrollorganet över statens och den offentliga sektorns finanser och ekonomiska förvaltning.

Revisionsdomstolen har egen behörighet men tillhör organisatoriskt den lagstiftande makten och sorterar direkt under det spanska parlamentet (*Cortes Generales*).

SAMMANSÄTTNING

Revisionsdomstolen har tolv ledamöter med titeln revisionsråd (*Consejeros de Cuentas*). Av dessa utnämns sex av deputeradekammaren (parlamentets andra kammare) och sex av senaten (parlamentets första kammare). De har samma oberoende och fasta ämbetsperiod som domare, och omfattas av samma regler om vilka uppdrag som är oförenliga med ämbetet.

FUNKTIONER

Revisionsdomstolen har två funktioner, nämligen en kontrollfunktion och en dömande funktion.

Kontrollfunktionen, som karaktäriseras av att den är intern, fortlöpande och sker i efterhand, innebär att revisionsdomstolen ska kontrollera om den offentliga sektorn tillämpar principerna om laglighet, effektivitet och ekonomi i sin ekonomiska och finansiella verksamhet.

Den dömande funktionen innebär att domstolen ska pröva det redovisningsansvar som åligger den som har till uppgift att förvalta allmänna tillgångar, medel och tillhörigheter, och syftar till att erhålla ersättning för allmänna medel som har förskingrats, för vilka felaktiga, ofullständiga eller inga underlag finns, eller som har skadats av andra orsaker eller förfaranden.

Mer information finns på: [Revisionsdomstolen](#).

SEDVANERÄTTSDOMSTOLAR

Enligt artikel 125 i konstitutionen är sedvanerättsdomstolarna ett sätt för allmänheten att bli delaktig i rättskipningen.

Enligt artikel 19 i lagen om domstolsväsendet utgörs sedvanerättsdomstolarna (*tribunales consuetudinarios*) av Vattendomstolen i Vega de Valencia (*Tribunal de las Aguas de la Vega Valencia*) och Godmansrådet i Murcia (*Consejo de Hombres Buenos de Murcia*). Båda dessa är sedvanerättsliga institutioner som handlägger vattentvister.

Båda dessa spanska sedvanerättsdomstolar är sedan 2009 uppförda på Unescos representativa lista över mänsklighetens immateriella kulturarv. De är ett levande bevis på vilken förmåga grupper av människor har att i demokratisk anda skapa komplexa institutioner bland sina medlemmar.

VATTENDOMSTOLEN I VEGA DE VALENCIA

Detta är den äldsta rättsinstitutionen i Europa.

Den har lokal behörighet i Valencia.

Den består av åtta lekmän som väljs i demokratisk ordning av bönderna i Huerta Valenciana (en bördig region i Valencia). Dess uppgift är att på ett rättvist sätt fördela vattenresurserna mellan dem som äger jordbruksmark i området, lösa tvister som uppkommer mellan bönderna samt fastställa sanktioner vid överträdelser av bevakningsföreskrifterna.

GODMANSRÅDET I MURCIA

Godmansrådet i Murcia har funnits sedan medeltiden. Det institutionaliserades och reglerades 1849 som det högsta rättsliga organet i Huerta de Murcia (en bördig region i Murcia). Rådet består av en ordförande, en sekreterare och fem andra ledamöter.

Godmansrådet håller offentliga förhandlingar varje torsdag i kommunfullmäktiges sammanträdessal och avgör alla mål samma dag eller senast i samband med nästkommande förhandling. Rådet kungör sina avgöranden i sin helhet, och beslut fattas med enkel majoritet. Vid lika röstetal faller ordförandens röst avgörandet. Den enda påföljd som rådet får utdöma är penningböter. Rådets avgöranden är slutliga och verkställbara.

Mer information finns på: [Godmansrådet](#).

Länkar

[SPANIENS ALLMÄNNA DOMSTOLSRÅD](#)

[SPANSKA KONSTITUTIONSDOMSTOLEN](#)

[SPANSKA REVISIONSDOMSTOLEN](#)

SPANSKA SEDVANERÄTTSDOMSTOLAR

Senaste uppdatering: 17/01/2024

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.